

10 GELUK HEBBEN ZEELT

Tinca tinca heeft mijn aandacht getrokken door zijn opvallende staart, breed en sterk. Daar komt de typische oranje iris in de ogen nog bij waardoor hij zich duidelijk onderscheidt. Het zichtbare verschil tussen de mannetjes en de vrouwtjes zijn de buikvinnen, die van het mannetje zijn groter. Het voedsel bestaat grotendeels uit slakjes, watervlooien en kreeftachtigen welke zij op en in de bodem zoeken. Zeelt is moeilijk te benaderen. Fotografen vraagt daarom veel geduld en een flinke portie geluk. Het merendeel kom ik ze bij toeval tegen, want doelbewust zoeken is mij nog maar zelden gelukt. Een uitzondering was bij duikstek De Baars tijdens de paaiperiode van de zeelt, toen zag ik meerdere keren een samenscholing. Niet dat het fotograferen dan eenvoudig is, want allemachtig wat is deze vis toch schuw!

Waar: De Baars, Haarlemmermeerse Bosplas, Toolenburgerplas, Spiegelplas, Groene Heuvels en Boschmolenplas.

Wanneer: april tot oktober.

10 ZOET WATER TOPPERS

Het kan Janny Bosman niet zoet genoeg zijn. Ze geniet met volle teugen wanneer ze op zoek kan naar vis, amfibieën en waterplanten in zoet water. Ze stelde haar persoonlijke top 10 voor ons samen.

Het duiken in zoet water blijft mij regelmatig verrassen. Niet alleen de vele soorten vis, maar zeker ook hun afmetingen. Grote, en redelijk benaderbare vissen, maakt het voor mij prettig fotograferen in het zoete. Maar neem ook eens rustig de tijd om de waterplanten te bekijken, je zal versteld staan wat een verscheidenheid en wat er zoal in en rond leeft. En wanneer jullie denken dat ik het zoute water van Zeeland heb afgeschreven, dan hebben jullie het toch echt mis. Het leuke en mooie van beide is de beste balans. Ik zeg: probeer het zoete duikwater en oordeel zelf. Verdiep je wel in het verschil van de seizoenen. Net als in zout heeft zoet ook zijn hoogte- en dieptepunten. Veel plezier met zoet!

9

COMEBACK ATLANTISCHE STEUR

Acipenser sturio haalt de laatste tijd regelmatig het nieuws. De Atlantische steur wordt opnieuw geïntroduceerd in ons land, en met - tot op heden - een bescheiden succes. Waarom heeft dit nieuwswaarde? Sinds de vijftiger jaren van de vorige eeuw is deze prehistorisch ogende vis verdwenen uit de Nederlandse wateren. De Atlantische steur was uitgestorven. Redenen hiervoor zijn niet moeilijk te achterhalen; overbevissing, ruilverkaveling, dijkbescherming, sluizen en waterverontreiniging zijn grote boosdoeners. Daarnaast was zijn migratieroute geblokkeerd. Steur leeft namelijk grotendeels in het zoute water en trekt voor de voortplanting naar het zoete water. Wanneer deze trektocht onmogelijk is door blokkades, dan kun je wel bedenken wat er gebeurt. Nu, met de kennis en uitvoering om grote migratieknelpunten op te lossen in combinatie met de verbeterde waterkwaliteit, is er weer een kans voor deze schitterende vis. Ook zijn er uitzettingen van de Atlantische steur in de grote rivieren van ons land en de eerste van de gemerkte exemplaren zijn in goede conditie waargenomen vlak bij open verbindingen met de Noordzee. Voor mijn beelden moet ik nog steeds naar La Gombe in België, maar ik hoop ze eens in 'het wild' te zien. Deze bijzondere vis hoort in Nederland thuis én in de top tien.

Waar: La Gombe, een volgelopen steengroeve in België. In De Beldert ben ik er eentje in vogelvlucht tegengekomen tijdens de zomerperiode.

8

RODE AMERIKAAN RIVIERKREEFT

De rivierkreeften die we in Nederland tegenkomen kunnen we voor het allergrootste deel beschouwen als exoten. Onze 'eigen' Europese rivierkreeft is nagenoeg uitgestorven en komt als een zeldzaamheid nog maar voor. De kans dat je hem tegenkomt tijdens een duik is dan ook eigenlijk nihil. Wat zien we dan wel? De twee Amerikaanse exemplaren. De gevleete Amerikaanse rivierkreeft, *Orconectes limosus*, is de beige variant. Alhoewel de zuurgraad van

het water de kleurpatronen kan beïnvloeden tot een wijnrode of zelfs groenblauwe tekening. De andere is de rode Amerikaanse rivierkreeft, *Procambarus clarkii*, die overduidelijk rood en niet te verwisselen is (zie foto). Het voedsel voor beide rivierkreeften is gelijk en bestaat grotendeels uit insectenlarven en slakjes. **Waar:** nagenoeg alle duikstekken. **Wanneer:** het hele jaar door, grotendeels tijdens nachtduiken.

7

MODDERSNUIVEN PADDEN

Bufo bufo is bij mij eigenlijk uit nieuwsgierigheid opgeklimmen tot fotomodel. De gewone padden hoorde en zag ik tijdens de paddentrek in poeltjes, maar ik deed er niet veel mee. Totdat ik besloot om eens een half/half-opname te maken. Sindsdien struin ik jaarlijks vele poeltjes af en sta ik tot aan de kuiten in de modder. Het is heel lastig om uit te leggen waarom ik dit zo leuk vind. In droogpak met loodgordel, gewapend met masker, snorkel en camera met fisheye zonder flitsers, op zoek naar een geschikte locatie. Wanneer ik eenmaal een plek heb gevonden, ga ik voorzichtig in het water liggen waarbij de moddergeur diep in mijn neusgaten binnendringt. Maar vergeleken bij het doorzettingsvermogen en de inspanning

van de padden tijdens hun voortplanting, is dit peanuts. Bedenk dat de gewone padden op het vasteland leven en tijdens de paaiperiode naar hun geboortewater trekken met alle risico's van dien: onder water zitten ze vastgeklemd in een kluit van één vrouwtje met meerdere mannetjes, waarbij een hap lucht nemen heel lastig is. Geen wonder dat veel vrouwtjes de paai niet overleven door verdrinking. De dames die het wel overleven, zetten prachtige eierstrengen af die doen denken aan enorm lange kraalkettingen. **Waar:** op heel veel plekken in Nederland in poeltjes en vijvers. Let wel op dat het in sommige poeltjes niet is toegestaan het water te betreden. **Wanneer:** maart/april. Volg de info over de paddentrek op www.natuurkalender.nl

6

WAT EEN SCHOONHEID LELIE

Waterplanten behoren met zekerheid thuis in deze top 10. Bij rietstengels, waterplanten en bodembedekkers heb je waarschijnlijk niet direct het idee van wow, dit is gaaf om te zien. Het is zo gewoon, het hoort nu eenmaal hier onder water. Maar wanneer je verder kijkt, dan ontdekken we ineens wat een schoonheid deze aan de duikstek geven. Daar komt nog bij dat veel (jonge) vis zich verschuilt tussen de waterplanten in de oeverzone. Zelfs als voedsel kan het groenvoer niet ontbreken voor onder andere de karpers. En wat dacht je van zuurstofvoorziening! Ze zijn gewoon niet weg te denken onder water. De waterlelie met haar fel rode bladeren is mijn favoriete fotomodel. Spelen met de lichtinval kan mij behoorlijk bezighouden onder water. En wanneer deze in bloei staan met de prachtige bloemen op het wateroppervlak, dan is een half/half zeker het proberen waard.
Waar: Boschmolenplas, De Beldert, vijvers en sloten.
Wanneer: mei tot oktober.

5

ALTIJD RAAK BAARS

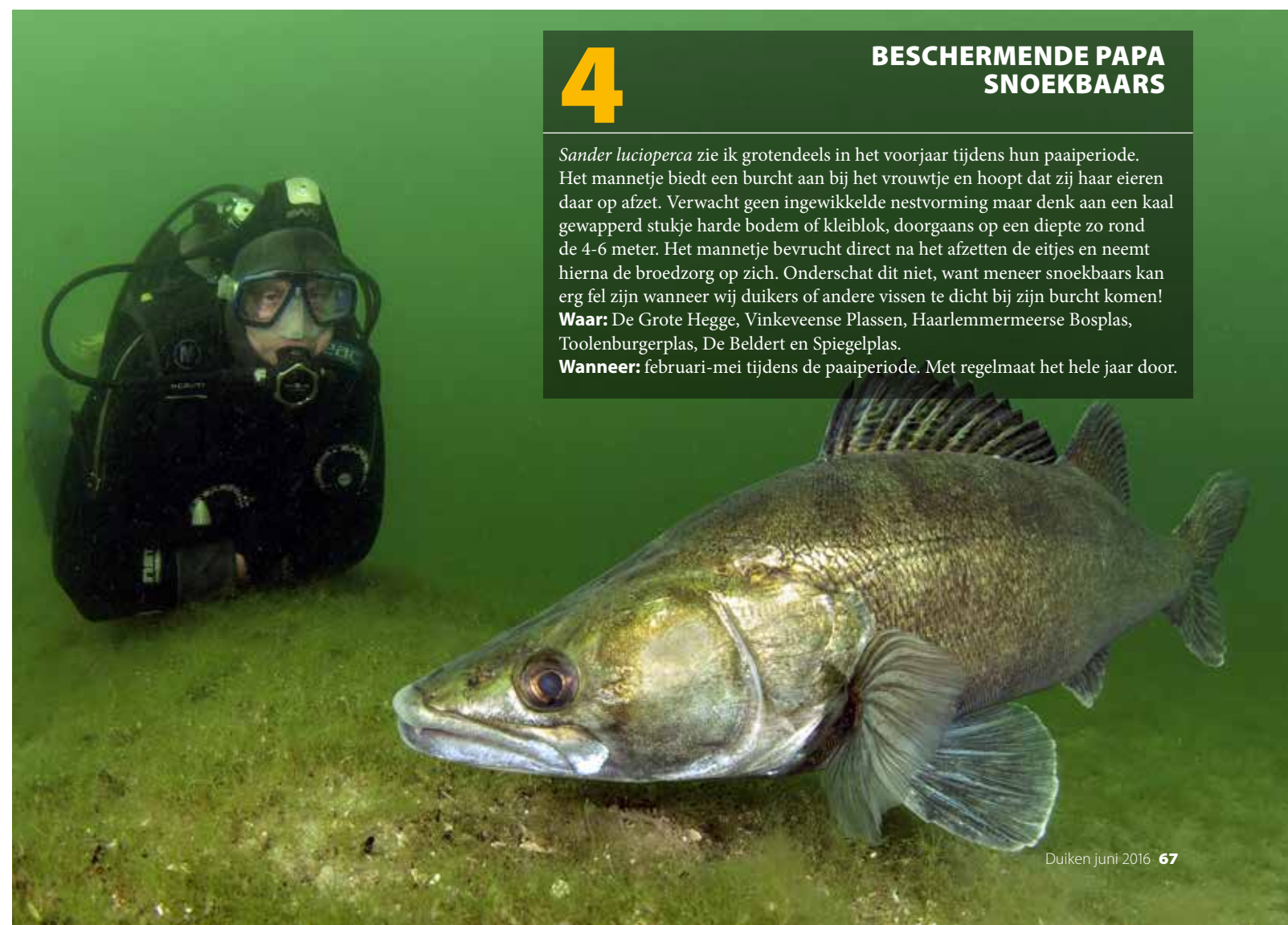
Perca fluviatilis is in mijn beleving de meest voorkomende en algemeenste zoetwatervis. Dat je deze tijdens een zoetwaterduik tegenkomt, schat ik erg hoog in. En mooi dat hij is! De rugvin met zijn typerende zwarte vlek aan het einde en de donkere verticale banden op de goudgele schubben: een beauty. De grote exemplaren zwemmen regelmatig alleen, maar doorgaans zie je baars in schoolvorming. Baars valt onder de roofvissen en dat stralen zij ook uit. Voor de onderwaterfotografie is hij redelijk goed te benaderen. Tijdens nachtduiken ligt hij vaak op de bodem te rusten. Maar het is ook een slimme jongen: op plekken waar regelmatig nachtduiken gemaakt worden, kan het zo maar zijn dat er een grote baars met je meezwemt en een prooi grijpt die door je lichtbundel is verblind.
Waar: alle zoetwaterstekken. **Wanneer:** het hele jaar door.

4

BESCHERMENDE PAPA SNOEKBAARS

Sander lucioperca zie ik grotendeels in het voorjaar tijdens hun paaiperiode. Het mannetje biedt een burcht aan bij het vrouwtje en hoopt dat zij haar eieren daar op afzet. Verwacht geen ingewikkelde nestvorming maar denk aan een kaal gewapperd stukje harde bodem of kleiblok, doorgaans op een diepte zo rond de 4-6 meter. Het mannetje bevrucht direct na het afzetten de eitjes en neemt hierna de broedzorg op zich. Onderschat dit niet, want meneer snoekbaars kan erg fel zijn wanneer wij duikers of andere vissen te dicht bij zijn burcht komen!
Waar: De Grote Hegge, Vinkeveense Plassen, Haarlemmermeerse Bosplas, Toolenburgerplas, De Beldert en Spiegelplas.
Wanneer: februari-mei tijdens de paaiperiode. Met regelmaat het hele jaar door.

3

DE GROOTSTE VAN ALLEMAAL MEERVAL

Silurus glanis is ook zo'n bijzondere vis met een prehistorische uitstraling die mij enorm boeit. Er zijn in Nederland meerdere zandafgravingen waarin ze zijn uitgezet en enorme afmetingen hebben aangenomen. De grootste Europese meerval van ons land zwemt in de Kempervennen, met een lengte van 250 centimeter: Big Mama. Het voedsel bestaat uit vis en watervogels. Eigenlijk nagenoeg alles wat er in de grote bek past. Meerval benadert de prooi onverwacht en door het openen van de bek wordt de prooi naar binnen gezogen, vermalen en

doorgeslikt. Tand hebben ze niet, maar een raspvormige bek. In de winter is de meerval niet actief en rust veel in het donkere diepe. Voor de voortplanting komen de meervallen naar de oeverzone wanneer de watertemperatuur minimaal 18 graden is. De duizenden kleine eitjes zetten ze af tussen de waterplanten waarna het mannetje deze bevrucht en bewaakt totdat ze uitkomen. **Waar:** Kempervennen, Haarlemmermeerse Bosplas en Toolenburgerplas. **Wanneer:** piekmoment van april tot oktober.

2

SNELHEIDSDUIVEL SNOEK

Esox lucius is een roofvis van topklasse. Prachtig gestroomlijnd en zij kunnen vanuit stilstand accelereren met zo'n snelheid dat je ze gewoon uit het oog kan verliezen als duiker. Zoef, weg zijn ze. Daar tegenover zijn ze niet vaak bang voor duikers en kunnen ze ook lange tijd doodstil hangen en prettig meewerken aan een fotoshoot. Snoek is een zichtjager en eet alle vis die maar in zijn bek past, of zelfs nog groter. De paaiperiode is van februari tot mei. Het koppel ligt zij aan zij op de bodem en wanneer het

vrouwtje aanstalten maakt om te gaan zwemmen, slaat het mannetje met zijn staart tegen haar zij en buik om haar telkens wat eitjes af te laten zetten op de waterplanten in de oeverzone. Gelijktijdig worden de eitjes bevrucht door het mannetje en is er geen verdere broedzorg. **Waar:** Vinkeveense Plassen, Boschmolenplas, 't Veenmeer, Haarlemmermeerse Bosplas, Toolenburgerplas, De Beldert, Kempervennen, Spiegelplas en Nionplas. **Wanneer:** het hele jaar door.

1

MET STIP NUMMER 1 KARPER

Cyprinus carpio is dé nummer 1 voor mij. Karper is weliswaar erg schuw en hierdoor moeilijk te fotograferen onder water, maar ze zijn zo mooi en hebben een lieve uitstraling. Kijk nog eens goed, deze prachtvis heeft ook nog eens een aaifactor. Wel afblijven natuurlijk. De karper wroet in de losse bodem naar voedsel en filtert de bruikbare deeltjes hieruit zoals insectenlarven, eitjes, wormen en slakjes. Dat geeft veel stofrommel. Ze kunnen bij gebrek aan dierlijk voedsel zomaar overstappen naar plantaardig voedsel in de vorm van zachte waterplanten en algen. Een alleseter oftewel omnivoor dus. Hoe dan ook, het foerageren is altijd in de oeverzone waar je ze het beste kunt opzoeken. Je hebt wel veel geduld nodig als je ze wilt fotograferen, maar ik verzeker je dat het echt de moeite waard is.

Waar: Boschmolenplas, Haarlemmermeerse Bosplas, Toolenburgerplas, De Beldert, Kempervennen, Spiegelplas en Nionplas.

Wanneer: april tot november.